

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“ปหาตพพ — อกุศลเป็นสิ่งที่ควรละ”

ปหาตพพ อ่านตามภาษาบาลีว่า ปะ - หา - ตัป - พะ หมายถึง อกุศลเป็นสิ่งที่ควรละ สำหรับการละ อกุศล ย่อมเป็นไปได้ด้วยปัญญาที่อบรมเจริญแล้ว เหมือนอย่างผู้ที่เป้นพระอริยสาวกทั้งหลายในอดีต ซึ่งเป็น ผู้ที่ขัดเกลาละคลายอกุศล จนสามารถดับอกุศลได้ตามลำดับขั้น ก็ด้วยปัญญา อันมีรากฐานที่สำคัญมาจากการ ได้ฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง และที่สำคัญพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรง แสดง มีเป็นอันมากที่พระองค์ทรงแสดงว่านี้เป็นอกุศล อกุศลเป็นสิ่งที่ควรละ ตามข้อความในพระ สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต อุปกสูตร ดังนี้

“ดูกรอุปกะ เราบัญญัติแล้วว่านี้เป็นอกุศลแล บท พยัญชนะ ธรรมเทสนา ของตถาคตในข้อนั้น หา ประมาณมิได้ว่า นี่เป็นอกุศลแม้เพราะเหตุนี้ อนึ่ง เราบัญญัติว่า อกุศลนั้นแล ควรละเสีย บท พยัญชนะ ธรรมเทสนา ของตถาคตในข้อนั้น หาประมาณมิได้ว่า แม้เพราะเหตุนี้ อกุศลนี้ควรละ เสีย”

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นคำสอนที่นำอัสจรรย เป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่ผู้ที่มีโอกาสได้ฟังได้ศึกษาอย่างแท้จริง เป็นคำสอนของบุคคลผู้ที่ทรงบำเพ็ญพระบารมีมาตลอดระยะเวลาสี่ อสงไขยแสนกัป ซึ่งเป็นระยะเวลาที่นานมาก เพื่อที่จะทรงตรัสรู้ธรรมตามความเป็นจริง และไม่ใช่เพียงเพื่อ ตรัสรู้เฉพาะเพียงพระองค์เท่านั้น แต่ทรงมีพระมหากรุณาที่จะทรงแสดงพระธรรมเกื้อกูลให้สัตว์โลกได้เข้าใจ พระธรรมตามพระองค์ด้วย พระธรรม ทุกๆ คำ ที่พระองค์ทรงแสดง ซ้ำๆ บ่อยๆ เนืองๆ ก็เพื่อให้ได้เข้าใจ ในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ

ธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่มีจริงนั้น ไม่ว่าจะเป้นยุคใดสมัยใด ไม่เคยเปลี่ยน เป็นจริงอย่างไร ก็เป็นจริงอย่างนั้น ตามสภาพของความเป็นจริง เช่น โกรธ เป็นโกรธ ติดข้อง เป็นติดข้อง ไม่ว่าจะในสมัยใดก็ตาม จะเปลี่ยนให้ เป็นอย่างอื่นก็ไม่ได้ กล่าวได้ว่าอกุศลนั้นไม่ได้อยู่ในตำรา แต่เป็นสภาพธรรมที่มีจริง เกิดขึ้นเป็นไปใน ชีวิตประจำวัน พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงจึงเป็นเครื่องเตือนที่ตออย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ยังมี อกุศลอยู่ให้รู้ว่าอกุศลเป็นสิ่งที่ควรละ ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังผู้ศึกษาได้พิจารณาขัดเกลากุศลของตนเองได้อย่าง ละเอียดย เพราะเหตุว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงชี้ให้เห็นอกุศลและโทษของอกุศลตามความเป็นจริง ซึ่งเป็น สิ่งที่ยากที่จะเห็นได้ พร้อมทั้งทรงแสดงให้เห็นถึงคุณของปัญญาซึ่งเป็นสภาพธรรมที่เข้าใจถูกเห็นถูกตาม ความเป็นจริง ปัญญาเป็นสภาพธรรมที่ติงาม เป็นโสณธรรมอย่างหนึ่งซึ่งเป็นสภาพธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งใน

พระธรรมวินัยนี้ เพราะเหตุว่าบุคคลผู้มีปัญญาเท่านั้นที่จะสามารถดับหรือละซึ่งอกุศลทั้งปวงได้อย่างเด็ดขาด ไม่เกิดอีกเลย สามารถพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้

เป็นที่น่าพิจารณาว่า トラบใดที่ยังไม่สามารถรู้แจ้งอริยสัจจธรรมดับกิเลสตามลำดับขั้นจนถึงความเป็นพระอรหันต์ได้นั้น จะขาดการอบรมเจริญปัญญาและสะสมคุณความดีประการต่างๆ ไม่ได้เลย เพราะดีแค่ไหนก็ยังไม่พองจนกว่าจะได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ พระอริยบุคคลทั้งหลายในอดีตที่ท่านได้รู้แจ้งอริยสัจจธรรมดับกิเลสตามลำดับขั้น ก็เพราะเป็นผู้ที่ได้สะสมความดีและอบรมเจริญปัญญามาแล้วทั้งนั้น ไม่ใช่อยู่เฉยๆ ก็บรรลุได้

ในอดีตชาติที่ผ่านมาๆ มานั้น แต่ละคนก็มีอกุศลมากด้วยกันทั้งนั้น แต่ส่วนที่ดีก็มีเหมือนกัน ที่เห็นได้ชัดคือในชาตินี้ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ซึ่งการได้เกิดมาเป็นมนุษย์นั้น เป็นผลของกุศลกรรมที่ต้องเคยได้สะสมมาแล้ว เพราะการได้เกิดมาเป็นมนุษย์นั้นยากมาก เมื่อเกิดมาแล้ว ความประพฤตินั้นของแต่ละคนก็แตกต่างกันออกไปทั้งทางกาย ทางวาจาและทางใจ ไม่เหมือนกันเลย แต่ถ้ามีโอกาสได้ฟังพระธรรมได้ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ก็จะทำให้เห็นคุณค่าของกุศล เห็นโทษของอกุศล ด้วยความเข้าใจถูกเห็นถูก ทำให้เป็นผู้มีความอดทนมีความเพียรที่จะเจริญกุศลสะสมความดีและอบรมเจริญปัญญาต่อไป เพราะกุศลธรรมเท่านั้นที่จะเป็นที่พึ่งได้อย่างแท้จริง ส่วนอกุศลเป็นที่พึ่งไม่ได้เลย มีแต่นำมาซึ่งทุกข์โทษภัยโดยส่วนเดียว

แม้ว่าในชีวิตประจำวัน จะมากไปด้วยอกุศล ทั้งทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เพราะสะสมอย่างมากและยาวนานในสังสารวัฏฏ์ เมื่อได้เหตุปัจจัยอกุศลก็เกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครทั้งสิ้น แต่สำหรับผู้เห็นประโยชน์ของการฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เห็นประโยชน์ของการอบรมเจริญปัญญา ก็ยังมีโอกาสที่จะฟังพระธรรมศึกษาพระธรรม สะสมปัญญา ปัญญาก็สามารถเกิดแทรกในท่ามกลางของอกุศลซึ่งมีเป็นอย่างมากได้ ซึ่งขณะที่ปัญญาเกิด อกุศลก็เกิดไม่ได้ แสดงให้เห็นตามความเป็นจริงว่า แม้จะมีอกุศลมาก แต่พอมีเหตุปัจจัยให้ปัญญาเกิด ทำกิจหน้าที่ของปัญญาแทนที่จะเป็นอกุศลได้ และหนทางแห่งการอบรมเจริญปัญญาเท่านั้นที่จะเป็นไปเพื่อขัดเกลาละคลายอกุศลจนถึงการดับได้หมดสิ้น เพราะฉะนั้นแล้ว โอกาสของชีวิตที่ยังเหลืออยู่นี้ ก็ควรที่จะเป็นไปเพื่อการสะสมกุศลและอบรมเจริญปัญญาท่ามกลางอกุศลทั้งหลาย เนื่องจากคุณค่าทั้งหมดของชีวิตที่เกิดมานั้นอยู่ที่ความเข้าใจพระธรรมซึ่งจะเป็นเครื่องอุปการะเกื้อกูลให้ความดีทั้งหลายเจริญขึ้นในชีวิตประจำวัน เพราะถ้าอกุศลไม่เกิดก็จะเป็นโอกาสให้อกุศลเกิดได้ และที่ไม่ควรลืมคือ ปัญญาจะค่อยๆ เจริญขึ้นไปทีละเล็กละน้อย ถ้าไม่ขาดการฟังพระธรรมในชีวิตประจำวัน เพราะเคยได้ฟังมาแล้ว เห็นประโยชน์ของพระธรรมมาแล้ว ก็ย่อมจะเป็นเหตุให้ได้ฟัง ได้ศึกษา ได้สะสมปัญญาต่อไปจนกว่าปัญญาจะถึงความเจริญสมบูรณ์จนสามารถละอกุศลได้ในที่สุด

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗